

Res, v mnogoverstnih podobah obdajajo to dolino sterme goličave, kakoršnih si človek komaj misliti zamore. — To in temno-modro, jasno obnebje s svetlo luno me je navdajalo z nepopisljivimi čutili; mnogokrat sem obstal pregledovaje veličastni prizor.

Odslej me je steza peljala po ravnem okrog golega verha in ravno je na Višarjih bila ura 3 četertinke na 9, ko se mi cerkev posveti. Dosegel sem tedaj cilj in konec današnjega potovanja, in akoravno vès spehan urne hoje, sem vendar stopil, zadostivši pobožni slovenski šegi, za malo trenutkov v cerkev, ki je odperta celo noč. Bila je čisto prazna, le dvoje svetlih lučic je gorelo poleg lepe podobe matere Božje. — Zapustivši cerkev sem se podal v nižje doli stoječe romarsko poslopje, akoravno se mi je zdelo, da me bodo znani duhovniki jutер kregali zavoljo tega. Najdel sem ondi še vse na nogah; bilo je sicer mnogo romarjev, al mojih prijatlov ni bilo med njimi. — Po večerji mi je bila odkazana prav snažna izbica za prenočišče. Vročina podnevi in urna hoja na goro me je bila zlo prevzela; upal sem toraj kmali zaspati in spočiti se, — pa goljufalo me je. Namesti v posteljo me je gnalo zopet vèn pod milo nebo, kjer bi bil prelepo in toplo noč skoz in skoz lahko prečul. Ako me tudi niso obdajali prijatli, se mi je gibalo serce radosti polno; zakaj kamorkoli sem se ozerl, veličanski prizori so mi napajali lepote nenasitljivega duha. — Koliko je bilo ravno na času, ko sem se podal k počitku, nevém; prvi glasovi jutrajnega angeljskega češčenja pa so me zbudili že zopet iz spanja. Bledi svit lune se je bil umaknil rumenim žarkom jutranjega solnca, ki so zlatili že verhove pečovja, ko sem zapustil svojo izbico. Podal sem se zdaj zopet gor v cerkev, kjer so se kmali pričele sv. maše, ena za drugo; pri zadnji so oni gg. bogoslovci iz Celovca peli, ktere sem zvečer pri uhodu na goro terdno za svoje prijatle mislil. Po končanih sv. mašah sta me iz cerkve stopivšega kaj prijazno sprejela gg. kaplana Sumper in Ferčnik, obadva iskrena vlastenca in rodoljuba. V nju družbi sem zdaj vès čas bival in pri svitu solnca pregledoval Višarje in razgled na vse štiri okrajne sveta. Da! po pravici imenuje slavni koroški pisatelj Jos. Wagner ta kraj „velikanski oltar, ktereга je narava postavila Večnemu v slavo in čast“.

Višarska božja pot — koroški Nemci jo imenujejo sploh bolj le sveto goro — šteje svoj začetek iz štirinajstega stoletja, kar spričuje kronografikon nad presbiterijem cerkve, ki se glasi: „In hoc loco Mater Christi In Venta stetit“ (1360.) Kakor nam ljudski glas pripoveduje, so najdlji pobožni pastirji v nekem bezgovem germu podobo Marije, pred katero je živinica poklekovala. Kmalu je privabilo to češčenje tudi mnogo ljudi na goro. V začetku so postavili nad germom revno kapelico, ki se je pozneje po obilnih milodarjih romarjev spremenila v veliko cerkev, ktera ima podobo podolgastega križa. V nji stoji zdaj véliki oltar nek ravno na mestu, kjer je rasel nekdaž omenjeni germ, kar nam tudi gorí navedeni kronografikon svedoči. Lesem se shaja vsako leto pobožnih romarjev nebrojno število; je pa tudi kraj tako rekoč osredok čveterih deželá: Koroškega, Krajnskega, Goriškega in Furlanije. Pa tudi iz drugih dežel naše carevine se nahaja vsako leto pobožnih romarjev, tako da se število vsakoletnih obiskovavcev na kakih 50 tavžent šteti zamore. Cerkev, nizka sicer pa precej lepa (posebno presbiterij in véliki oltar nam kažeta obilni bliš; orglje pa bi imele enmalo bolje biti) stoji pod narvišjim homcom obraščene gore, ki ločena sloni na sterme pečine gole Višjegore. Pred cerkvijo je več lesénih kočúr, kjer se mnogo lepих reči za odpustke prodaja; od teh hišic pa peljejo široke stopnjice dolí v duhovniško in dvoje romarskih poslopij, ktere poslednje imate prostor za kaka 2 tavženta ljudi.

Potov na goro je več; nar bolj navadna sta vendar od Žabnic in Rabeljna. Nazaj gredé pa se zamore na sanéh peljati, ktereга to veseli. Žabničarji vozijo namreč za male krajcarje po strašno stermiti stezi tako urno na malih sanéh romarje navzdol, da človeku skoraj sapo jemlje. Vsaki

dan se vendar ne nahajajo ti voznači na gori, razun ako jih nalašč naročiš, ampak le o večih shodih. (Dalje sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Istre 16. junija. S—c. ¹⁾ Naj vam, drage „Novice“ povem morebiti nepričakovano veselico. Pred tremi meseci Vas nesem pervikrat v našo še le pred 4 leti napravljano šolo, da bi vidil, kaj da bodo moji šolarčki (65 na številu) k Vam rekli in kako se ponašali? Podam tedaj 8 let staremu fantiču 11. list letošnjega leta ter mu rečem: „Francek, poskusi tole brati“. Bil je sostavek pod nadpisom „Malih ptičic, zakaj jih ni?“, ktereга brez spodtike še dosti dobro za pervikrat bere. Drugi skerbno poslušajo. Ko je končal, poprašam, ali je razumel, kar je bral? Odgovori mi, da le nekte re besede ne, in ko mu povem, da je to krajnsko, mi odgovori: „ter je deboto kakor naše, kojo v školi štejemo“.

Malo malo razločka je tedaj med krajnskim, sedaj vse ptujsine čistim, in med jezikom našega primorja, ker ga že mali otroci pri prvem pogledu zadosti razumejo. In zakaj bi tudi ne, saj je ena mati Slava nas vse rodila.

Drugi dečak mi prebere „Milošnje in beračenje“ v 12. listu prav po volji, in vsi so bili veseli, da so danes kaj novega vidili in slišali. Vse, kar smo brali, sem jim še bolj na drobno razjasnil in dokazal korist teh bukev, ktere se imenujejo „Novice“ in se natiskujejo v Ljubljani; tudi sem jim obljubil, ako bodo dobri in pridni, jim bom večkrat iz njih kaj povedal pa tudi brati dal. Verujte mi, da se je ljubezen in želja do „Novic“ tako v serca naših otrok vtisnila, da so me potem večkrat po njih popraševali, dokler jim ne pokažem 14. lista, iz ktereга smo brali „Cepljenje marúna v Liburnii na Istrijskem“, od „koroških tepk“ in „novičarja iz Reke“ v 21. listu; zapazil sem pa, da posebno jim je dopadlo iz Istre kaj slišati; al kdo se bo temu čudil, da vsakemu je rojstni kraj naj bolj pri sercu. — Drugi dan dalje jim dam 34. list, pokažem „novičarja iz njih domovine“; oj, kako se jim je serčno veselje na obrazih igralo! vsak bi bil rad bral.

Mislim brez dvombe, da bi se mladina, tudi pri nas sila potrebnega nauka v sadjoreji rada poprijela, le da bi se ji učnik s poštenim plačilom in pa sadjo-sadišče oskerbelo. Al, žalibog, zato se tudi v Istri dosihmal še malo malo dela! Občine (soseske) obljubijo, da se bo to ali uno ukazano napravilo, al deset let po tem je vse še, kakor je bilo, pri starem.

Pa ne le samo šolarji, ampak tudi priletni ljudje razodevajo ljubezen in nagnjenje do Vas, mile „Novice“, zakaj mnogokrat me poprašujejo, kaj da jim imam danes iz „folj“ ²⁾ povedati, ker sem jim večkrat že kaj pravil al od murbinih drevés ³⁾, od zatiranja gosenc, cepljenja sadnega drevja, al pa tudi ktero za kratek čas itd.; le škoda, da premalo ljudi pri nas zna brati in pisati, kar je dandanašnji vendar sila potreba in bo čedalje bolj, ako hoče ljudstvo napredovati v omiki na duši in telesu.

+ Iz slovenskih goríc 18. junija. Danes smo na farnem pokopališču sv. Antona pokopali pridnega domorodca Janeza Terstenjaka, bratiča slavnega Davorina Terstenjaka. Rajni se je rodil 30. maja 1823 v fari sv. Antona, in je bil mešnik posvečen 21. junija 1848. Pastiroval je ko kaplan pri sv. Barbari v Halozah, pri sv. Andreji v slov. goricah, na Muti in v Ernoži, in je bil povsod ljubljen ko zvest pastir od verne črede, ko ljubeznjiv učnik od šolske mladeži, in ko odkritoserčen prijatelj od duhovnih bratov svojih. Pljučna bolezen ga je primorala iz službe stopiti in slednji čas ko deficient živeti. Božja volja je bila, da je svet zapustil, in odpotoval po plačilo svojih blagih

¹⁾ Kmetijski družbi poslanih 5 fl. smo izročili njeni dnarnici. Diplom bote kmali prejeli. Vred.

²⁾ Tako imenujejo pri nas časopise po laški besedi „il foglio“, das Blatt.

³⁾ Ktere se tudi pri nas sem in tam nahajajo.

trudov. Domovino svojo in narod slovenski je rajni ljubil ko desno svoje oko in skerb pri vsaki priložnosti za njega omiko. Večkrat so doprinašale „Novice“ *) dopise in „Bčela“ in „Priatelj“ članke pod raznimi čerkami, v katerih je ali popisoval narodne običaje ali pa se junaško poganjal za pravice narodovnosti slovenske. Lahka mu zemljica bodi!

Iz okolice celjske. * Iz dunajskega zbora prišli milostljivi knez in škof Slomšek pridejo 21. tega mesca v Celje, bojo 22. v Celji imeli opravila; zvečer pridejo v Šen-Pavl, 23. v Trebovlje, 24. v Reko, 25. v Šent-Juri pod Tabrom, 26. na Vranksko, 27. v Gomilisko, 28. v Brašlovce, kjer bojo drugi dan sv. Petra birmo delili. Dan prihoda povsod je popoldne proti večeru, kjer je škušnja v šoli, drugi dan sv. birma. 30. dan bo birma na Paki za to faro in Šent-Andreji.

Iz Sodrašce na Dolenskem 16. junija. J. D. — Pred nekimi leti so blizo Turjaka začeli železno rudo kopati. Ker pa je delo to težavno in tudi potrebuje dosti denarja, da se cilj in konec doseže, so opustili kopanje in je čakalo do sedaj. Predlanskim kupi premožni grof L. grajšino Cušperg (Zobelsberg), začne kopati v tej okolici in najde v več krajih železno rudo. Dalje iskaje dobijo verh Turjaka in v vsi okolici njegovi (še celó hiše verh Turjaka so na rudniku zidane) obilo obilo rude. — Tudi v velikih Laščah je dosedaj v trojih krajih obila najdba. In naprej od Lašč po nekterih hribih noter do vasi Žigmaric pri Sodrašci je povsod obilo rude, — pa koliko je zna še biti v naših krajih, bo prihodnost kazala. Da ob kratkem rečem: od Žigmaric do Škocjana 5 dobrih ur hodá in še dalje, je neizmeren zaklad rude. Imenovani grof je dal kake pol ure od Rašice proti sv. Antonu na Rebri velikan-ske poslopja in fužino zidati, ktera bo ena največjih v našem cesarstvu, in kakor se sliši bo kmali železo teklo, ker je že več tisuč centov rude nakopane. Tudi prvo najdbo v Turjaku je kupil, kakor se sliši, za 1900 fl., da je sedaj vse lastina tega blagega gospoda. — Pretekli teden so pol ure nad Sodraščo v Smrekavcu tudi rudo najdlji, pa ne železno, ampak belo in svitlo. Ker je pa še le v preiskavi pri c. k. rudnarstvu v Ljubljani, ne morem za gotovo povedati, ktere baže da bo. Eni terdijo, da je svinec, drugi da tudi brez srebra ni; da je žveplo vmes, je gotovo. Bomo kmali zvedili, kako in kaj, in „Novicam“ na znanje dali.

Iz Verhnike 17. junija. J. T. Na Verhniki kakor v vsi okolici se sedaj vidijo nove kantonske table z imeni krajev. Ker zraven nemškega imena ima tudi povsod slovensko ime napisano biti, je tudi tukaj tako, in prav je, da popotnik tako lahko zvé imena krajev, skozi ktere potuje. Al neka pomota se je v napisih pri nas vrinila, ktero je treba omeniti, da se, če pred ne, saj pri novih napisih popravi. Pisavec teh tabel je pisal vse — nemško in slovensko — z nemškimi pismenkami, ker čuda! ni vedil, da slovensko se piše z latinskimi pismenkami, in da z nemško pisavo se moti Nemec, ako želi vediti, kako se ta ali uni kraj v domačem jeziku imenuje. Tako, na priliko, je Verhnika pisana z nemškimi čerkami Verhnikā, kar se v nemščini Fernika namesti Verhnika bere. Kako lahko se nam kazé potem imena krajev itd., da jih včasih ni več spoznati, in da se unemajo čez leta jezikoslovne pravde o imenih domačih.

Novičar iz raznih krajev.

V torek je bil konec škofjega zbora na Dunaji. Po slovesni sv. maši se je podalo vseh 60 škofov še enkrat v zbornico, kjer so se narpoprej brali iz zapisnikov izpisani zborni sklepi; to je terpelo dobro uro; potem so se v latin-

skih govorih poslovili. Opoldne so bili vsi k obedu povabljeni h kardinalu, papeževemu poročniku. Drugi dan opoldne ob eni so se poslovili od presv. cesarja; naj stareji kardinal knez Schwarzenberg je v imenu vseh ogovoril Njih veličanstvo cesarja, kateri so veselje razodeli nad srečno dognanim zborom in obljubili, vse jim razodete želje resno prevdariti in, kolikor bo le mogoče, tudi doveršiti. O sklepih škofjega zbora še ni nič znanega, ker obljubo, nikomur nič razodeti, so zvesto spolnili. — C. k. polkovnik Müller se je po ukazu cesarjevem podal 14. dan t. m. v dunajsko Novomesto in okolico njegovo, ktero je unidan toča pobila, in je poškodovanim po mnozih soseskah podaril 14.500 gold.; — na Česko pa, kjer je tudi toča silno razsajala, se je podal general-adjutant cesarjev baron Kellner, da bi tudi ondašnjim nesrečnim milošinj podaril. — Žitna cena je po mestnih izkazih prvi teden tega mesca skor povsod po našem cesarstvu enmalo poskočila — zakaj? ne vémo. — Na Francozkem so bili te dni vsi časniki polni popisov, s kakošnimi slovesnostmi so praznovali kerst mladega cesarjeviča; vse druge novice so se skrile pred to. Pa tudi na Angležkem so imeli pretekli teden le eno novico, ktero so obdelovali od zora do mraka. Bil je namreč neki dohtar zdravilstva, William Palmer po imenu, od porotne sodbe v Londonu obsojen, da je svojega prijatla Johna Kooka zavaljal s nekima strupom, ki se „strychnin“ imenuje. Ker je on do zadnjega terdil, da je nedolžen, in ker so se za-nj celó nekteri zdravniki potegovali, da ni mogoče, za gotovo spričati, da je res tega hudodelstva kriv, in ker so nekteri od ministerstva terjali, naj se še enkrat natanjčna preiskava ponovi in zatega voljo izveršba sodbe odloži, je bilo vse radovedno, kaj se bo zgodilo; — al sodba je bila sklenjena, in ker res ni dvomiti, da se je Palmer ukrivičil hudodelstva zavdaje, se je stekla 14. dan t. m. sodba nad njim, — obešen je bil v Staffordu zjutraj ob osmih; čez 30.000 radovednih ljudi je privrelo vidit, kako se bo obnašal zadnje trenutke svojega življenja; — nastopil je z merzlo kervijo morišče in do zadnjega terdil, da je nedolžen. — Časniki sardinski so zlo pobiti od tistega časa, ko je minister Clarendon sardinski vladi vediti dal, da angleška vlada se ne bo vtikovala v laške zadeve; „da nimamo dosti od Angležev pričakovati, smo že pred vedili, — da bojo pa tako hitro laške zadeve pod klop vergli, tega — pravijo — se nismo nadjali“. — Turki v Skutari gerdo razsajajo; sliši se celó — kar pa ni še gotovo — da so angleškega konsula ondi umorili in latinsko cerkev razdjali. — V Arabii so se Turki hudo spuntali zoper sultana, ter pravijo, da ni več samostojen vladar in da pleše le kakor mu giaturi (kristijani) godejo, ki so ga prisilili, da je v tistem nesrečnem Hatti-Humay-unu pravo vero — Islama — zatajil. Kolikšne homatije bojo še na Turškem, preden bo „Islam“ zadnja ura bila! — Škof djakovarski Strosmajer je, kakor „Volksfr.“ piše, to leto za mnogotere milostne naprave 116.000 gold. določil.

Milodari za Blejčane. Duhovni gospodje z svojimi farani v Braslovčah na Štajarskem 10 fl. — Gosp. Jak. Sajovec, kaplan v Bersecu na Istrijskem, 1 fl. — Gosp. Janez Novak, korar v Ljubljani, 5 fl. — Gosp. Blaznik Jakob, zgodnik v Hrenovcah, 1 fl. 20 kr.

Stan kursa na Dunaji 19. junija 1856.					
Obligacije državnega dolga	5 %	83	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	67 fl.
	4 1/2 %	73 1/2	"	Windisgrac. " "	20 " 23 1/4 "
	4 %	65	"	Waldstein. " "	20 " 23 1/4 "
	3 %	50	"	Keglevičeve " "	10 " 10 1/2 "
	2 1/2 %	41	"	Cesarski cekini.	4 fl. 46
Oblig. 5 % od leta 1851	B 89	"		Napoleondor (20 frankov)	8 fl. 4
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %	75 1/4	"		Suverendor	13 fl. 50
Zajem od leta 1834 . . .	237	"		Ruski imperial	8 fl. 13
" " 1839 . . .	119 1/2	"		Pruski Fridrihsdor . . .	8 fl. 20
" z loterijo od leta 1854	107 3/4	"		Angleški suverendor . .	10 fl. 3
" narodni od leta 1854	84 3/8	"		Nadavk (agio) srebra:	
				na 100 fl. 3 3/4 fl.	

*) Globoko v serce nam je segla prežalostna novica, da smo spet zgubili enega naj iskrenjših, delavnih domorodcev, in lahko si mislimo veliko tugo bratovo nad zgubo toliko dragega mu serca. Al — Božja volja bodi naj češćena! Vred.